

Feltárási jelentés
Garadna-elkerülő út, 1-3. lelőhelyek,
Megelőző feltárás és lelemmentések, 2002-2003

A Garadna községet (Hernád völgye) elkerülő tervezett út nyomvonalán, valamint az elkészült út mentén 2002-2003-ban 3 lelőhelyen folytattunk régészeti feltárásokat.

Az 1. lelőhely (Garadna-Kovács-tanya) egy nagy kiterjedésű császárkori germán település, melyet 1999-ben fedeztek fel a Herman Ottó Múzeum régészei a tervezett nyomvonal bejárása során. Feltárását 2002. októberében kezdtük, a folytatásra pedig 2003. május 12–július 2-ig került sor. A 0,6 ha-os területen 346 régészeti jelenséget tártunk fel, melyek egy 2–3. századi germán (vandál?) település részét képezték. Az út elkészülte után a lemélyített vízelvezető árkok falaiban leletmentést kellett végeznünk, mivel ezeken a korábbi feltárással meg nem kapott területeken a lelőhely jelenségei tovább folytatódtak. Újabb 94 régészeti objektum került napvilágra, melyek között már középső neolitikus (Kr.e. 5200-5000, bükki kultúra) és késő bronzkori (Gáva-kultúra?) hulladékgödrök is voltak.

A feltárt germán települési objektumok között említésre méltó 22 földbe mélyített ház, illetve házrészlet, néhány égett házomladék, illetve padlómaradvány, több cölöplyukas terület, valamint 17 teljes állatvázat, vagy állati vázrészeket (többnyire kutya) tartalmazó gödör. Figyelemre méltó az a mintegy 40 négyszögletes, földbe mélyített, tapasztott, kiégett falú „tüzelőgödör”, melyek égett, szenes omladéka között nagyméretű köveket, nagyobb szenült ágdarabokat is találtunk. Az objektumok rendeltetését egyelőre nem ismerjük, feltehetően a vasművesség valamely fázisához köthetők. A lelőhely nagy mennyiségű leletanyagából kiemelkednek a bronz-, illetve vastárgyak (köztük fibulák és kések, zabla, halászhorog), valamint 50 *terra sigillata* töredék, 1 üvegpaszta gyöngy, 5 római üvegedény-töredék és 6 csontfésű.

A 2. lelőhely (Garadna-Füzes) 2002. november 27-én került elő az út építési munkálatai során. A leletmentésre 2003. tavaszán került sor (2003. március 24–május 12., május 19–20., május 26.). A feltárás során az előkerült kevert őskori feltöltést, mely a humusz alatt általában 20–60 cm, néhol viszont akár 90 cm vastagságban is fellelhető volt, nem távolítottuk el munkagéppel, hiszen benne már a mai felszíntől 20–30 cm mélységben jelentkeztek a feltöltés nélküli neolitikus temetkezések, felmenő falú kemencék és a neolitikus és bronzkori kemence- vagy házomladékok. Az ásatás során 2000 m² területet tártunk fel, melyen 179 számozott régészeti jelenség került elő.

Ezek a középső neolitikum időszakából (tiszadobi csoport és bükki kultúra), a késő bronzkorból (Gáva-kultúra?), a kora népvándorlás korból (császárkori germánok) és az Árpád-korból (13. század) származtak. A középső neolitikumból kiemelkedő a bükki kultúra településrészlete 12 temetkezéssel (köztük edény-, őrlőkő és *spondylus* mellékletes sírokkal), egy boltozatos kemence maradványaival (60 cm magasságban megmaradt felmenő falakkal!), egy teljes, „in situ” előkerült, összetört arcus hombár edénnyel (81 cm magas, karcolt díszítésű és vörösre festett), valamint több kisebb kemencemaradvánnyal, nagyszámú szabályos kerek, hengeres falú gödörrel és két tárolófülkés(?) gödörrel. Épületeket jelző „in situ” omladékokat, vagy cölöplyukakat viszont sajnos nem találtunk. A Gáva-kultúra(?) időszakából gödröket és gödörkomplexumokat, valamint szintén két tárolófülkés(?) objektumot tártunk fel. Jelentős egy kisebb („kultikus”) gödör, melyből igen nagyméretű agyagnehezékek („tűzikutyák”) és egy teljes belsődíszes füles csésze került elő.

A lelőhely valószínűleg megegyezik a Garadna-Állami Csemetékert nevű, pontosan nem lokalizált régészeti lelőhellyel (KÖH azonosító: 16584), ahol Török Gyula végzett helyszíni szemlét 1960-ban Kastély-zugi ásatása alkalmával.

A 3. lelőhely (Garadna-Kovács-tanya) 2003. június 4-én került elő az út építési munkálatai során, egy keleti irányban enyhén lejtő domboldalon. A leletmentésre 2003. június 10–25-ig került sor. A területről az útépitők gépei ekkorra már eltávolították a humuszréteget, és valószínűleg változó mélységben az objektumok felső részét is. A feltárt gödröket rendkívül sekély, átlagban 10–20 cm mélységgel sikerült megfogni. Az ásatás során 34 számozott régészeti jelenség (gödör, gödörkomplexum) került elő, melyek egy kivétellel a késő bronzkor időszakába (Gáva-kultúra?) sorolhatóak. Említésre méltó egy kisebb gödör, melyben kerámiadepót találtunk. Több objektumból bronzeszközök (penge és gombtöredék), valamint bronzöntésre illetve egyéb ipari tevékenységre utaló nyomok kerültek elő (salak, agyagkanál töredék, öntőforma töredék, a betöltésben hamu illetve salakréteg). A feltárt terület nagysága 2900 m² volt. Megjegyzendő, hogy a lelőhely leletanyaga és régészeti jelenségei nagyfokú hasonlóságot mutatnak a kb. 1000 m-re D-re elhelyezkedő 2. lelőhely késő bronzkori anyagával.

Csengeri Piroska
Dr. Pusztai Tamás
Veres János